Odisee DE CO-HOGESCHOOL | ExploRatio Onderzoekscentrum Kritisch Denken

In dialoog met jongeren over gevoelige thema's tijdens een museumbezoek

WaardenBurger in het museum

Ontwikkeling en onderzoek: Eef Cornelissen - Laura Van den Broeck - Ama Amitai
Vormgeving: Ruth Van Wichelen

De voorbereiding

- Probeer op voorhand in te schatten welke thema's leven in de groep.
- Bereid je (samen met collega's) voor; Hoe reageer ik best als...
- Communiceer met de leerkracht op voorhand over de mogelijke controverse tijdens het museumbezoek.
- Geef de leerkracht (indien mogelijke) voorbereidende oefeningen/ tips om het bezoek en de dialoog voor te bereiden in de klas.

Voorwaarden voor een constructieve dialoog met jongeren

- Rust en ruimte bij de gids én bij de jongeren.
- Openheid voor andere perspectieven bij de gids én bij de jongeren.

Aandachtspunten

- Stel realistische verwachtingen.
- Hou rekening met de startpositie van de jongeren.
  - *Is dit het eerste museumbezoek?*
  - *Zijn de leerlingen vertrouwd met het thema en de museumcontext?*

Het klasbezoek

1. De opstart

- Zoek een rustige plek
- Hou een voorgesprek over de expo.
  - *Geef context; leg uit welke potentieel gevoelige thema's aan bod komen.*
  - *Geef een intro over de dialoogtechniek.*
- Indien mogelijk; Bereid een korte algemene dialoogoefening als opwarming voor (zie kader)

Opwarming met stellingen

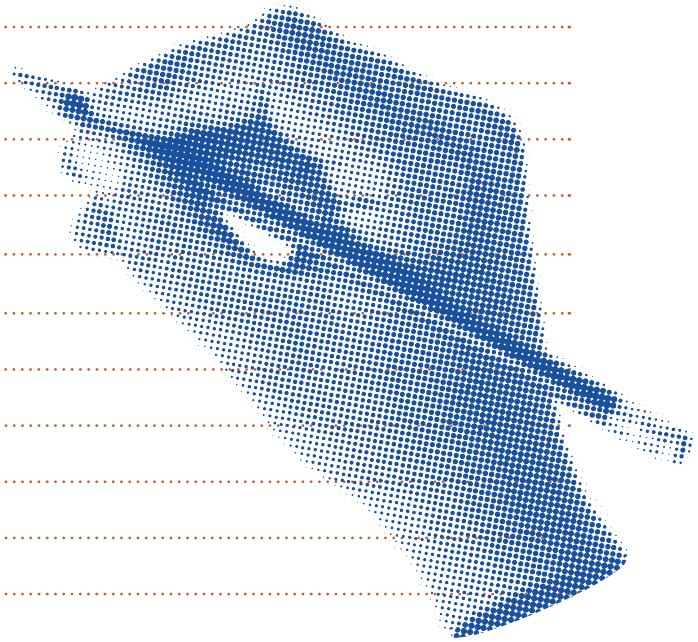
De leerlingen positioneren zich op een lijn tussen 0 (oneens) en 10 (eens)

0 — 10

Oneens **Twijfel** **Eens**

» *Kunst laat mensen nadenken over het leven.*
» *Het is interessant om te luisteren naar iemand die helemaal anders denkt dan mij.*
» *In een goed gesprek kan je alles zeggen wat je denkt.*
» *Iedereen heeft vooroordelen.*
» *Ik kies zelf volledig wat ik denk.*

- Maak afspraken over de dialoog
  - *Geen haatspraak*
  - *Als we iets zeggen, moet het onderbouwd zijn met een argument*
  - *We vallen niemand aan. We praten over de zaak.*

2. De dialogische rondleiding

Stap in de rol van dialoogbegeleider
Een dialoogbegeleider zorgt voor een veilige ruimte waar samen verbindend en kritisch gedacht kan worden.
Een WaardenBurger-dialoog is beschouwend, open, betrekt meerdere perspectieven, is onderzoekend in plaats van moraliserend en is exploratief.

Neem de Socratische houding aan.
Je bent als mens en dialoogbegeleider nooit neutraal, maar je kan je wel openstellen en je eigen oordeel tijdens de dialoog even opschorten.

Stel je flexibel op als je merkt dat sommige thema's erg gevoelig zijn.
Ga bv. niet onmiddellijk naar het meest controversiële werk.
- Bespreek eerst veilige onderwerpen.
- Focus op wat verbindt; *Er zijn verschillende visies in de klas, maar ook een aantal punten die we allemaal delen met elkaar. Wat vinden we allemaal belangrijk?*

Probeer niet te overtuigen of te moraliseren.

Straal vertrouwen uit.

Stel je empathisch op en probeer te kijken vanuit meerdere perspectieven;
hoe ziet deze kwestie eruit vanuit een ander perspectief?

Luister, wees nieuwsgierig.
- Luisteren naar het verhaal van de jongeren.
- Wat zeggen de jongeren én wat tonen de jongeren?
- Wat raakt hen?
- Luister naar de noden achter de harde uitspraken.
- Erken ervaringen van onrecht.
- Toon interesse in hun leefwereld.

Neem emoties ernstig, maar een gids is geen therapeut.
Voer de dialoog op een rationeel niveau; vraag niet wat leerlingen voelen, maar vraag wat hun gedachten zijn en onderzoek deze gezamenlijk.

Schep ruimte om verschillende perspectieven aan bod te laten komen.

Vraag door tijdens de dialoogmomenten

3. Sluit af met een gesprek over het gesprek.

- Vraag welke inzichten bleven hangen.
- Bespreek kort hoe de jongeren de dialoog hebben ervaren.

Doorvraagtips

Stel je oordeel uit en onderzoek de denkbeelden van de jongeren.
- *Waar komen deze gedachten vandaan? Wat was de aanleiding?*
- *Ik merk dat dit thema hevige reacties losmaakt. Kan iemand toelichten hoe dit komt?*
- *Wat maakt dat je dit zegt?*

Peil naar achterliggende denkbeelden. Wat speelt er op de achtergrond? Waarover gaat het echt?
- *Wat maakt dit onderwerp voor jullie zo belangrijk?*
- *Wat bedoel je precies?*
- *Interessant, kan je hier meer over vertellen zodat ik het beter begrijp?*
- *Kan je dit uitleggen met een voorbeeld?*
- *Geldt dat in alle gelijkaardige situaties?*
- *Geldt dat voor iedereen?*
- *Waarop is deze mening gebaseerd?*
- *Weet je dat of denk je dat?*
- *Heb je dit gelezen of gehoord van iemand? Uit welke bron komt dit idee?*

Bewaak dat het gesprek veilig en respectvol verloopt.
- *Je beseft misschien niet hoe dit klonk... Daarom wil ik er even bij stilstaan. Kunnen we dit anders verwoorden zodat we niemand kwetsen?*
- *Het woord X komt kwetsend over omdat...kunnen we dit opnieuw zeggen, op een respectvolle manier.*

Geef de stille jongeren ook een stem
- *Ik ben benieuwd wat de deelnemers denken die nog niet gesproken hebben.*
- *Welke stemmen kwamen nog niet aan bod?*

Bouw rustpauzes in, vertraag af en toe.
- *Denk allemaal even in stilte na over... Daarna doen we een rondje om alle gedachten hierover even te beluisteren, voor we verdergaan met de dialoog.*

Stimuleer multiperspectiviteit:
- *Verschillende mensen denken dit. Waarom is dat zo? Waarom denken mensen die een ander standpunt hebben er anders over?*
- *Zijn er nog andere opties mogelijk?*
- *Wat zou iemand uit een andere context hierover denken?*

Sluit af met een gesprek over het gesprek.
- *Welke inzichten blijven hangen?*
- *Begrijpen we elkaar beter?*
- *Welke vragen kwamen niet aan bod?*
- *Wat kunnen we (voorlopig) besluiten?*
- *Is iedereen het eens met de manier waarop het gesprek verliep?*
- *Was dit gesprek zinvol?*
- *Is een vervolggesprek wenselijk?*